

Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı yıllarında Bursa Ermenileri

Türk Devleti sınırları içinde huzurlu bir yaşam sürdüren Ermeni unsur, devletin geriye gidiş ve yıkılış sürecinde Emperyalist güçlerin çıkarları doğrultusunda kullanılan azınlıklar arasında yer aldı. Akliselim Ermenilerin de ifade ettiği gibi kendi rahatlarına kendi elleriyle son verdiler. Birinci Dünya Savaşı döneminde yaşadıkları bölgelerden göç ettirilmeleri bir soykırım girişimi değil, her devletin varlığını korumak için bizzat tehlikeyi yaşadıklarıktan sonra başvurduğu bir önlemdi.

Osmanlı Devleti XVIII. yüzyıldan itibaren dünya politikasını belirlemede etkinliğini kaybetti. Bundan sonra sömürgeci güçlerin çıkar çarkı içinde, verilen rolü oynayacaktı. Aynı yüzyılda sayısız paylaşma projelerine hedef oldu. XIX. Yüzyılda milliyetçilik ideolojisi çok uluslu bir yapıya sahip olan Türk Devleti sınırları içine de sirayet etti. Bu ideoloji çevresinde Emperyalist Devletler, azınlıkları hedeflerine ulaşmada bir hedef olarak kullanmaya başladılar. Bu politikadan cesaret alan unsurlar devlete karşı ayrılıkçı faaliyetler içine girdiler. 1856 İslahat Fermanı'nın sağladığı ortamda uluslaşma sürecinde en ileri giden unsur Ermeniler oldu. 1863'te Ermeni Milleti Nizamnamesi kabul edildi. Uzun süredir batılı misyonerler tarafından hazır hale getirilen Ermeni Sorunu, 1878 Berlin Antlaşması'nın 61. maddesinde yer aldı ve böylece uluslararası alana taşındı. Bunu takip eden yıllarda da olaylar başladı; Bursa Vilayeti Ermenileri de ayrılıkçı faaliyetler içine girdiler. Amaç Türk topraklarında bir Ermeni Devleti kurmaktı.

Kurtuluş Savaşı'na ait Bursa Şerhiye Sicilleri'ndeki kayıtlarda Türk ve Ermeni nüfusun dağılımı Bursa'da 101.913 Türk, 6529 Ermeni; Mudanya'da 7223 Türk, 54 Ermeni; Gemlik'te 14.516 Türk, 2918 Ermeni; Orhangazi'de 11.694 Türk, 21.546 Ermeni; Kirmasti'de 53.718 Türk, 915 Ermeni; Karacabey'de 24.973 Türk, 887 Ermeni olmak üzere toplam 259.741 Türk, 32.940 Ermeni şeklindedir. Durum böyleyken Osmanlı genelinde yaşayan Ermeni nüfusa ilişkin 2.380.000 gibi abartılı bir rakam verildiği görülmektedir. (Esat Uras Basmacıyan 1915'te Türkiye'deki Ermeni nüfusunu 2.380.000 olarak, İstanbul Milli Hastane Takvimi ise 2.500.000 olarak kaydetmiştir.). Tarihi temeli olmayan bu veriler baz alındığında bile Ermenilerin yaşadığı Bursa ve ilçelerinde Türklerin ezici bir çoğunluğa sahip olduğu gerçeği bilimsel bir bilgi olma niteliğini

kaybetmemektedir.

Ermeniler XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren büyük devletler tarafından kışkırtılmaya başlandı. Azınlıkları yönlendirmek amacıyla, büyük devletler tarafından Anadolu, Orta Anadolu, Doğu Anadolu ve Batı Anadolu olmak üzere misyoner çalışma bölgelerine ayrıldı. Misyonerler XIX.yüzyılın sonunda artık Türk toprakları üzerinde yaşayan her Ermeni ailesine ulaşabilmiş durumdaydılar. Türk ulusuna yakınlıklarından dolayı tarihte "Hıristiyan Türkler" olarak adlandırılan Ermeniler aynı yüzyılın son çeyreğinde ayaklanmaya başladılar. Bu tarihlerde Bursa Ermenilerinin de teşkilatlandıkları bildirilmekteydi. Bursa komitesi, dava vekillerinden Ankaralı Matyos tarafından kuruldu. Dahiliye Nezareti 18 Ekim 1896'da Ankara, Bursa, İzmir, Sivas, Van, Afyon ve Maden'deki Ermeni komiteleri hakkında gerekli işlemlerin yapılması için harekete geçti. XIX. yüzyılın son çeyreğinde canlanan Ermeni terörünü devlet kontrol altına alabiliyordu.

Ancak Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması ve Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesiyle durum değişti. Ermeni terörü devletin varlığını ciddi şekilde tehdit etmeye başladı. Silah altında bulunan Ermeni erleri ile amele taburlarında görevlendirilenler firar ederek çeteler oluşturmaya başlıyordu. Firarlar o kadar çoğaldı ki hükümet kaçakları yakalayarak idari makamlara teslim edenleri bir liradan az olmamak kaydıyla para ile ödüllendireceğini ilan etti. Amerika'da oturan Ermeniler tarafından Türkiye'deki Ermenilere ve Ermeni çetelerine "Devamlı Yardımlaşma Komitesi" tarafından para yardımı yapılıyor ve gizlice dağıtılıyordu. Bursa'da Cengiler, Sölöz, Orhangazi, Gemlik ve Bilecik dolaylarında olaylar daha yoğundu. Yapılan aramalarda yüzlerce silah, binlerce büyük çapta tabanca, küçük namlulu top, asker üniformaları, boru, kılıç, düdük, dürbün gibi silah ve malzeme ele geçirildi. Bursa ve civarında yaşayan Ermeniler, İzmit ve Adapazarı'ndan kaçan soydaşlarıyla birleşerek 60-70 kişilik çeteler oluşturdular ve savunmasız halka saldırılara başladılar. Bu durum cepheye savaşan askerleri moral yönden zayıflatıyordu çünkü arkada bıraktıkları aileleri için endişeliydiler. 1915 Ağustos sonlarında ellerinde en modern silahlar ve sıhhi malzemelerle Ermeni çetesi elebaşları Ermeni Başpapazı vekili Berkef, sekreteri Sokpas, Bursa Ermeni Okulu Müdürü, hükümet

kuvvetlerinin takibi sonucu yakalanmıştır.

Çanakkale Muhabereleri'nin başlamasıyla çeteler oluşturarak savunmasız halka saldırmaları ve Türk ordusunu arkadan vurmaları sebebiyle Başkent'in iki ateş arasında kalma tehlikesi karşısında Bursa'da yaşayan Ermeniler göçe tabi tutuldular. Ancak savaşın bitiminden sonra bölgeye geri dönecekler ve kanlı ve olaylar yaşanmaya başlanacaktı.

Osmanlı Devleti Birinci Dünya Savaşı'nda yenik düşünce Ermenilerin göç ettirilmesine karşı çıkan devletlerin baskılarını artırmaları sonucu hükümet Ermenilerin yaşadıkları bölgelere geri dönmelerine izin verdi.

30 Kasım 1918'de Mustafa Reşit Paşa Amiral Calthorp'a 10.610 Ermeni ve Rum'un yaşadıkları bölgelere yerleştirildiğini bildirdi. Bu sayı İtilaf Devletleri için yetersizdi. 18 Ocak 1919'da Paris Barış Konferansı'nda Ermeni göçmenlerinden mümkün olduğunca büyük kısmının Anadolu'ya gönderilmesi konusu ele alındı. 24 Şubat 1919'da Türkiye ve dünyanın değişik yerlerinde yaşayan Ermeni temsilcileri Paris'te toplandılar. Amerika, İtilaf Devletleri ya da Milletler Cemiyeti'nin koruyuculuğunda Van, Bitlis, Diyarbakır, Harput, Sivas, Erzurum, Trabzon, Maraş, Kozan, Cebel-i Bereket, Adana, Antakya, Erivan, Gümrü ve Kars'ın da dahil olduğu, Kafkasya'daki Ermeni Cumhuriyeti'ni de içine alan arazide Ermeni Devleti kurulması yolunda aldıkları kararı Paris Barış Konferansı'na iletiler. Ayrıca Türkler'den 19 milyar Frank tazminat alınmasını istiyorlardı.

Ermeni meselesinde Amerika hassas bir tutum sergilemekteydi. Başkan Wilson Ermenilerin korunması için Türk hükümetlerince acilen tedbir alınmasını istiyordu, eğer bu notaya uyulmazsa Amerika Wilson prensiplerinin 12. maddesinden vazgeçecek ve bu da Türkiye'nin parçalanması sonucunu doğuracaktı. Wilson, Büyük Ermenistan'ın kurulmasını destekliyordu. Oysa Ermeniler hiçbir yerde çoğunluk değildi, çoğunluk duruma gelebilmek için yaşadıkları bölgelerdeki masum Türkleri katletmeye başladılar.

Amiral Bristol ve eşi Türkleri tanıdıkça Washington'la aynı görüşü paylaşmadıkları gibi İngiltere'nin Türk politikasını da eleştirmişler ve batı basınında Türkler aleyhinde yapılan propagandanın asılsız olduğu gerçeğini görmüşlerdir. İngiltere'nin Osmanlı Devleti'ne vazifeli gönderdiği Yüzbaşı Norman yazılarında Türk-Ermeni çatışmasına ait gerçekleri öğrenmenin artık zamanının geldiğini, şimdiye kadar sadece Ermenilerin anlattıklarını ve İngilizlerin olayı şekillendirmelerini duyduklarını, ancak Osmanlılardan savunma maddelerini belirtmiştir.

Ermenilerin katliam, yağma ve kadınlara tecavüz hikayelerinin bir tek Avrupalı görgü şahidi tarafından doğrulanmadığını, İngiltere'nin de Anadolu'daki karşılığın, farkında olmadan desteklediği yaygın bir anarşist hareketin doğrudan sonucu olduğunu henüz fark etmemiş olduğunu yazmıştır.

Amiral Bristol 30 Eylül 1919'da Washington'a gönderdiği telgrafta "Türklerin Ermenilere karşı bir harekette olduğu İngiliz propagandasıdır" diye belirtmiştir. Amerikan haber alma subayı R.Dunn ise İngiliz Yüksek Komiserlik memurlarından Mr.Hohler'e Mustafa Kemal hareketinin haklı olduğunu, İngilizlerin Kürtleri kışkırttığını ve İngiliz Yüksek Komiserliğinin Türklerin aleyhinde olan her senaryonun baş rol oyuncusu olduğunu söylemiştir. Gerçekten de o dönem İngiltere Başbakanı Loyd Georg'un kişiliğiyle bütünleşen Türk politikası, her vasıta ile Türklerin varlığına son vermektir.

Kurtuluşu İngiltere ile iyi geçinmeye endekslemiş olan İstanbul Hükümetleri'nin izniyle 5 Kasım 1918 tarihinden itibaren Ermeniler yaşadıkları bölgelere geri dönmeye başladılar. Ve Bursa'ya döner dönmez de Bursa Vali Vekilleri Gümölcüneli İsmail Bey ve Nemrut Mustafa Paşa tarafından desteklenen çok sayıda Ermeni ve Rum kulüpleri ve bunlarla uyumlu çalışan Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın 72 şubesi açıldı. Bunun yanında Ermenilere seyahat belgesi olmaksızın seyahat edebilmeleri ve kendilerine karşılıksız yiyecek verilerek diğer ihtiyaçlarının karşılanması ve güven içinde gidecekleri yerlere ulaşabilmeleri için İçişleri Bakanlığı'ndan vilayetlere emir gönderildi.

12 Aralık 1918'de de Ermenilerin göçü sırasında işlenen suçları tespiti için heyet gönderilmesi, heyet başkanlarına aldıkları maaşın yanı sıra günlük 3 lira, heyet üyelerine de günlük 1 lira verilerek yolculuk masraflarının da karşılanmasına karar verildi.

1 Mart 1919'da göç ettirme sırasında suçu sabit görülenlerin Divan-ı Harplerde yargılanmasına ve İtilaf Devletleriyle normal ilişkileri bozacak şekilde kışkırtıcı şekilde eylem yapan kabine üyelerinin de Divan-ı Harp-i Örfi tarafından cezalandırılması için kararname hazırlandı. 8 Mart 1919'da Damat Ferit Paşa tarafından yayımlanan bildiride Müslüman olmayanlara iyi davranmayanların şiddetle cezalandırılacağı ifade ediliyordu. İlk Divan-ı Harb-i Örfi İstanbul'da 16 Aralık 1918'de kuruldu, 8 Ocak 1919'da Bursa, İzmir, Tekfurdağı, Edirne, Samsun ve Aynıt'ın kurulmasına karar verildi. Mahkemelerde asker ve hukukçuların görev yapacağı kaydedilirken, mahkeme üyeleri arasında azınlıklar yer almaktaydı. Şubat ayında yargılamalar başladı. Lehlerinde bu denli kararlar alınmış olan Ermeniler hem işkence gördükleri hem de mallarının elinden alındığı gerekçesiyle başvuruyorlardı. Ermenileri memnun etmek için çalışan Bursa Divan-ı Harbinde bir taraftan göç ettirme işiyle ilgili kişiler yargılanıyor, bir taraftan Ermenilerin elinden alındığı iddia edilen taşınır taşınmaz mallar sadece özel tanıkların ifadelerine göre sahiplerinden alınıp Ermenilere veriliyordu. Bu uygulama nedeniyle çok sayıda Türk mağdur oluyordu.

Bursa Kuva-i Milliye İdare Kurulu Başkanı Erzurumlu Salih Hoca, yenilgiyle sonuçlanan büyük savaş sonrasında ateş püskürerek dönen suçlu

Ermenilerin her yerde olduğu gibi Bursa sokaklarında da Türklere kafa tutmalarının, öç almaya kalkışmalarının, aslı olmayan kişisel zararlardan söz etmelerinin, bir makas, iki iğne ile terzilik yapan terzi kalfalarının bile 5-6 bin altın zarar gördüklerinden söz ederek yabancı kuvvetlerle toplumun kafasına vurarak zararlarını alacaklarından söz etmelerinin, ara sıra fazla içki nedeniyle bağışlanamaz kötü söz ve hareketlerde bulunmalarının, işgal kuvvetlerinin toplumu biktiracak saldırılarının Türkleri harekete geçirdiğini, her neye mal olursa olsun kafalarında yeniden kurtuluş için bir milli hareket havası uyandırdığını kaydetmiştir. Bu mahkeme Bekir Sami Bey'in Bursa'ya 56.Tümen Komutanı olarak gelmesinden sonra etkisiz hale getirildi ve mahkeme binası tümen karargahı haline dönüştürüldü.

Ardından haksız yere asıl sahiplerinden alınıp Ermenilere verilen mallar tekrar sahiplerine verilmeye başlandı. Ermenilere ait olanlara ise dokunulmadı.

Tutuklanarak sıkı yönetim mahkemesinde yargılanmakta olan Bursa eski Valisi Ali Osman Bey (Gülen) ile tarihçi Ziya Şakir (Soko) ve bu durumda olan kişilerin tutukluluk halleri ortadan kaldırılarak serbest bırakıldılar.

Öncülüğünü Bursa Valisi Muhittin Bey ile 56.Tümen Komutanı Bekir Sami Bey'in yaptığı, savunmasız halka karşı acımasızca saldırılarda bulunan Ermeni çeteleriyle mücadele etmek için 20 Nisan 1920'de Gökbayrak Müfrezesi kuruldu. Başta gönüllü 300 Bursalı gençten oluşan bu kuvvetin sayısı daha sonra 500'e yükseldi. 6 Mayıs'ta bu müfrezeden 100 kişilik bir birlik Orhangazi ve çevresinde dehşet verici eylemlerde bulunan Topal Vahan Çetesi'ni etkisiz hale getirdiler, çevre köylerde İngilizler tarafından depo edilmiş çok sayıda askeri üniforma ele geçirildi ve 56.Tümen'e gönderildi. Bu arada Bursa ve çevresine 5000 kadar Ermeni'nin geri döndüğü ve mallarının iade edildiği bildirilmektedir.

15 Ekim'de Rum Patriği, İstanbul'daki Bağlaşık Devletler Yüksek Komiserliğine başvurarak Anadolu'daki milli hareketin Hıristiyanlar için büyük tehdit oluşturduğunu bildirerek Türk topraklarının işgalini istiyordu.

25 Ekim'de Bursa'da gelen Amerika Yüksek Komiseri Amiral Bristol, eşi, 2 İngiliz General ve yüksek rütbeli 3 İngiliz subayı sanıldığı için aksine milliyetçilerin bölgede düzeni sağladıklarını ve Bursa, İzmit ve İstanbul'da yaşayan Ermenilerin refah durumlarının buradaki Türklere ve doğu bölgelerinde yaşayan soydaşlarına göre çok yüksek olduğunu gördü. Ermeniler son derece kazançlı olan ipek ve tütün işiyle uğraşıyorlardı, ancak şikayetlerine devam ediyorlardı. Hükümet 4 Mart 1920'de Erzurum, Elazığ, Trabzon, Samsun ve Balıkesir'den almış olduğu bilgiyle Ermenilere karşı yöneltilen bir hareketin olmadığı raporunu işgalci güçlere iletti. Şikayetlerin devamı üzerine 7 Mart 1920'de Mustafa Kemal Paşa

İstanbul'daki İtilaf Devletleri Yüksek Komiserlerine ve Amerika Yüksek Komiserine gönderdiği yazıda Anadolu'da Ermeni soykırımı yapılmakta olduğu propagandasını yalanlayarak, bununla ilgili uluslararası bir inceleme kurulunun gönderilmesini önerdi. Bu teklif kırıma maruz kalanın Ermeniler değil, Türklerin olduğunu göstermekteydi.

Birinci Dünya Savaşı sırasında sadece Sivas'ta 180.000 Türk Ermeniler tarafından soykırımı uğratılmıştı ve sistemli bir şekilde soykırım devam ediyordu. 8 Temmuz 1920'de Bursa'nın işgaliyle soykırım olayları hız kazandı, Yunan askerleri işgal ettikleri yerlerdeki Ermenileri askere alıyordu.

7 Eylül 1920'de Sölöz Köyü Ermenileri Orhangazi'nin Dutluca Köyü'nü bastılar, köylü baskına silahla karşılık verince Yunan askeri kılıgıyla Müslüman halktan silah kullanmalarını istedikler, ateşe son veren Türkleri kadın çocuk ayrımı yapmadan kaçabilenler dışındakileri öldürüp, evleri yağmalayıp yaktılar. Doksan evden 3 ev yangından geriye kalabilmişti. 1920 yılında olaylar daha da arttı ve uzun süre Türklere uygulanan vahşet devam edecekti.

17 Nisan 1921'de Orhangazi'nin Gedelek Köyü Yunan askeri birliği tarafından kordon altına alınarak tüm köy nüfusu Ermeni çetecileri tarafından katledildi.11 Mayıs'ta itilaf Devletlerinden kurulmuş araştırma heyeti bölgeye geldiğinde yangında 1000 evden ancak 5 evin kurtulduğunu; bu evlerden birinin üst üste konmuş Türk cesetlerinden oluştuğunu; cesetleri birbirinden ayırarak sağ olanları kurtarmak istediklerini; ancak koma halindeki bir yaşlıyla, nabızı durmak üzere olan 16 yaşındaki bir genci kurtarabildiklerini; sokakta ağzına el bombası konmuş bir gencin cesedine, başka bir sokakta karnından bağırsakları dökülmüş bir kadın cesediyle 2 yaşlarında başsız bir çocuk cesedine rastladıklarını ve katliam programının Yunanlı Yüzbaşı Dimitri Gregorya tarafından idare edildiğini rapor etti. Yine aynı kurul 15 Mayıs 1921'de Kapaklı, Karacaali, Hamidiye ve Muradoba'da Ermenilerin Türkleri katledişleriyle ilgili rapor düzenledi. 19 Ekim 1921'de düzenlenen raporda ise Yeniköy, Cihanköy, Dutluca ve Reşadiye köylerinin kesik insan başlarıyla dolu olduğu ve kurul üyelerinin insan parçalarına basmamak için büyük çaba harcadıkları belirtilmiştir.

Ermenilerin Türkleri sistemli şekilde katletmelerinde Yunanlılar tarafından desteklendikleri bilinmekteydi. Müttefikler arası komisyonun 23 Mayıs 1921 tarihli raporunda Yalova ve Gemlik'in Yunan ordusu tarafından işgal edilen kısımlarında Türk köylerini yakılıp yıkılması ve Müslüman halkın katledilmesi için sistematik bir planın mevcut olduğu ve bu planların Yunanlı komutanların emriyle ve zaman zaman Yunan ordusunun yardımıyla Rum ve Ermeni çeteleri tarafından yapıldığı belirtilmektedir. Ayrıca Prof.Dr.Selahi Sonyel'in tespit ettiği, Lord Curzon'a gönderilen İngiliz istihbarat raporunda

Ermeni çete reislerine Yunan subayına verilen maaşın aynısının verildiği ve çete mensuplarına günlük 3 drahmi para ile karşılıksız beslenme yardımı yapıldığı bildirilmektedir.

Bu durum Yunan kuvvetleri Anadolu'dan temizleninceye kadar devam etmiştir. Yunanlılar Bursa'yı terk ederken Rum ve Ermeniler de yanlarında gittiler gitmek istemeyenler de zorla götürüldüler, çünkü amaçları giderken Bursa'yı da yakıp yıkmaktı. Bu konu herkesi endişelendirmekteydi. Amiral Bristol bu konudaki endişesini 9 Eylül'de Washington'a yazdığı raporda bildirdi.

Mudanya'ya giden Yunan kuvvetleri, Rum ve Ermenilerden oluşan mülteci sayısının 40.000 olduğu Şükrü Naili Paşa tarafından bildirilmiş, Amiral Bristol tarafından da rakam doğrulanmıştır.

Türk-Ermeni mücadelesinde her iki taraftan da çok kayıp olmuştur. Ancak olayların başından itibaren Türklerin meşru müdafaada bulunmak zorunda kaldıkları, Türk arşivlerinde bulunan çok sayıda belgede yer almasına rağmen hala tarihi bir temele dayanmayan Ermeni soykırımı iddiaları sürüp gitmektedir.

Justin Mc Carthy "The Anatolian Armenians 1912-1922" başlıklı araştırmasında, güvenilir istatistiklerin Türk-Ermeni mücadelesinde 600.000'den daha az Ermeni'nin öldürüldüğünü, bunun yanında 2.500.000 Türk'ün hayatını kaybettiğini ortaya koyduğunu vurgulamaktadır. Milletler temsilcisi Nansen 1926'da "Avrupa politikasına karıştırılan Ermeni halkına yazık oldu. Bir Avrupa diplomatı tarafından adının hiç ağza alınmaması kendisi için daha hayırlı olurdu" diyordu. Batılı Devletlerin Ermenilerin milli duygularını kıskırtarak Türk topraklarında neden olduğu Ermeni sorunu o gün için böyle hüznü şeklinde notlanıyordu.

Bir sonraki sayıda Bursa merkez ve ilçelerindeki Ermeni soykırımına daha ayrıntılı belgelerle yer verilecektir.

Kaynak: Ermeni Sorunu ve Bursa Ermenileri Yrd.Doç.Dr.Saime Yüceer -Uludağ Ün. Basımevi-Bursa2000

Fransa'ya ilanla soykırım uyarısı

Türk sivil toplum örgütleri, Fransız Le Figaro, Le Monde ve Le Parisien gazetelerine "Sevgili Fransız dostlarımıza çağrı" başlığıyla tam sayfa ilan vererek, Ulusal Meclis'in 18 Mayıs gündemine aldığı "Ermeni soykırım inkarına ceza" yasa tasarısının geri çekilmesini istedi. TOBB, TÜSİAD, TİSK, TÜRK KONFED, TESK, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, İKV ve TESEV tarafından Fransız gazetelerine verilen tam sayfa ilanda "yasalarla tarih yazılamayacağı" uyarısı yapılarak özetle "Fransız milletvekilleri 18 Mayıs günü, Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı İmparatorluğu döneminde cereyan eden trajik olayların tartışılmasını engelleyecek bir yasa tasarısı teklifi verme niyetlerini belirtmişlerdir.

Böyle bir yasanın kabul edilmesi, bu trajik olayların aydınlatılması ve sorumlu tarafların ortaya çıkarılması için uğraşan tarihçilerin çalışmalarını yasaklama riskini de beraberinde getirecektir. Bin yıldan fazla zamandır birlikte barışçı bir yaşayan Türklerle Ermenilerin, olaylarla ilgili objektif bir analiz yapma ve geleceğe bakma niyetlerine zarar verecektir.

Türkiye tıpkı birçok Fransız yetkilinin "Sömürgecilik Kanunu" nedeniyle yaptıkları açıklamalarda olduğu gibi, her zaman bu konunun siyasiler tarafından değil tarihçiler tarafından aydınlatılması gerektiği, yani Kanunla tarih yazılamayacağı görüşünü desteklemiştir.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, başta muhalefet partisi başkanı Deniz Baykal ile tam bir mutabakat içinde bu anlaşmazlığın çözülmesi için Ermenistan Cumhurbaşkanı Robert Koçaryan'a iki ülke tarihçilerinin ortak komisyon kurup, tarihteki olayları araştırması yolundaki çağrı yapmıştır.

TBMM de bu önerinin arkasında durmuştur. Türkiye, barış ve uzlaşmanın sadece diyalog yoluyla olacağı ve bu yolda atılacak adımların Türk Ermeni halkları arasındaki ilişkilerin de normalleşmesine katkıda bulunacağı inancındadır." görüşüne yer verildi.

Dönem sekreterliğini Bursa Eczacı Odası'nın yaptığı Bursa Akademik Odalar Birliği'ne bağlı meslek örgütleri de, Mayıs 2006'da İstanbul Fransa Başkonsolosluğu, Ankara Fransa Büyükelçiliği, Fransa Parlamentosu, Paris Avukatlar Birliği ve Fransa'daki meslek örgütlerine "Ermeni Soykırımının İnkârını Suç Sayan Yasa Teklifi"ni kınayan bir mesaj gönderdi.

Mesajda "**Bursa Akademik Odalar Birliği olarak, Fransız Parlamentosunun gündeminde olan 'Ermeni Soykırımının İnkârını Suç Sayan Yasa Teklifi'nin düşünce ifade özgürlüğü ve hukukun temel ilkeleri ile uyum sağlamasının mümkün olmadığına olayları sadece adalet, hukuk ve gerçeklik açısından değerlendiren herkesin de milliyeti, siyasi görüşü ne olursa olsun bu şekilde düşündüğüne inanıyoruz.**

Ermeni soykırımı sadece bir iddiadır. Tarihin objektif araştırılmasını gerektiren ve tarihçiler tarafından kesin olarak kabul edilmediği halde politik olarak ileri sürülen ve sürdürülen tek yönlü bir iddiadır. Bu iddianın tarihsel gerçeklik olarak ortaya çıkmamasına rağmen tartışmazız gerçek olarak kabul edilmesi, Türk Ulusunun haksız ve savunmasız olarak yargılanması ve mahkum edilmesi sonucuna ulaşmaktadır.

Yasa teklifi tarafsız tarihçilerin serbestçe bilimsel araştırma yapabilmesinin, gerçeğin ortaya çıkmasını isteyen herkesin olayı her yönüyle inceleyebilmesinin ve düşünce özgürlüğünün önünde bir engeldir. Bu yasa teklifine evet oyu verenler, hukuk açısından ve tarih önünde sorumlu olacaklardır." görüşüne yer verildi.